

Reformterv a szakmunkásképzésben

Ha a pedagógust megbecsülik...

A Minisztérium csütörtöki ülésén megtárgyalta a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság jelentését a szakmunkásképzés helyzetéről. Ez a jelentés rendkívül alapos munkával készült, összefoglalja azokat a megállapításokat, amelyek ugyan már jó évtizede ismertek, de ma is jellemzik a szakmunkásképzés gyakorlatát.

A már ismert tények elszomorító képet mutatnak. A szakmunkásképzés utánpótlása az általános iskolában leggyengébb eredményeket produkálók közül verbuválódik. A szakmák választásáról nem a gyerekek döntenek, sokan közülük kényszerpályára kerülnek. Ma Magyarországon 169 szakma van, ezek közül 49-be azok mennek, akiket a népsebébb szakmákra a gyenge eredmények miatt nem vesznek föl. Nagyon szépen hangzik az a statisztika, hogy az általános iskolát elvégzettek mintegy 90 százaléka továbbtanul. Az viszont már sokkal sötétebb képet mutat, hogy a szakmunkásképzésbe felvették 25 százaléka lemorzsolódik. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az általánost el nem végzettekkel, a tovább nem tanulókkal és a lemorzsolódókkal együtt egy-egy korosztálynak 35-40 százaléka csak alacsony színvonalú általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Vagyis: újrateljesítésre, újrateljesítésre, iskolázatlan, képzetlen társadalmi tömeg, amelynek a munkamegosztásban segédmunkát, maximum egyszerű betanított munkát lehet csak adni. Ezek az emberek fiatalok: még 2020-ban is munkaképes korban lesznek. Hogyan lehet ezekkel végigcsinálni olyan, a társadalmakat átalakító folyamatokat, mint például a mikroelektronikai forradalom?

A szakmunkásképzés alárendelt a pillanatnyi gazdasági helyzetnek. Mindig az éppen aktuális munkaerő-szükségletre képeznek embereket, s nem veszik figyelembe, hogy egy-egy nemzedék 35-40 évig fog dolgozni. A másik gond, hogy a szakismeretek rendkívül gyorsan elavulnak. Gyakorlatilag csak az alapsmeretek oktatásának van értelme, hiszen egy-egy iparág szakmai fogásai jó esetben egy évtized alatt elavulnak. Az iskolák egyébként is rég lemaradtak az élet mögött. Oktatómunka helyük alig hasonlítanak az üzemi körülményekre, nem CNC-vezérlést tanítanak a gyakorlatban, hanem kalapácsreszelést. Nincs is pénz az államnak arra, hogy a szakmunkásképző intézményeket szerelje föl a korszerű, ám igen drága gépparkkal, s ezt időről időre megújítsa.

A szakmunkásképzés reformja a közoktatás egészének reformfolyamatába illeszkedik. Elfogadott kormányprogram van erre, amely a jelenlegi helyzet elmentésére igyekszik feloldani. A változások értik a szakmai képzés tartalmát és szerkezetét egyaránt. A jelenlegi 3 éves szakmai képzés fokozatosan tét veszt, de jó ideig még fennmarad a főként manuális készséget és nagy testi erőt igénylő szakmák oktatásában. A szakmai képzés a szakközépiskolákba tolódik át, a gyerekek körülbelül kétharmada jár majd a szakközépiskolákba, egyharmada a hagyományos szakmunkásképzésbe.

A tervezet igyekszik feloldani a jelenlegi szisztémának azt a hibáját, hogy nincs lehetőség a korrekcióra, a menet közbeni módosítá-

ásra. Az új formában összekapcsolódik a hároméves szakmunkásképzés, a négyéves szakközépiskolai képzés és az ötéves technikusképzés. Az első két esztendőben közös alapsmereteket oktatnak, s csak a második év végén kellene dönteni, ki hol szándékozik folytatni. Ebben a korban már lényegesen érettebbek a gyerekek a választásra. Abban, hogy ki hová kerül, persze nemcsak a vágyalmok, hanem az első két esztendő tanulmányi eredményei is szerepet játszanak.

A vállalatok is kapnak majd iskolafenntartási jogot. Szakképzési bázisüzemeket alakítanak ki, kapnak ehhez támogatást, de saját jól fel fogott érdekük is diktálja, hogy a szakmai oktatást magas szinten műveljék. A képzést közösen irányítja majd a Művelődésügyi Minisztérium és a szaktárcák. Az előbbi határozza meg az oktatás általános körülményeit és az órakereteket, a szakmai főhatóságok pedig az oktatás tartalmát.

A szakmai képzést adó iskolákban növelni kívánják az általános műveltséget. Közismereti tárgyakat is magas színvonalon akarnak oktatni. A hagyományos tantárgyak helyett integrált rendszer lesz, növekszik a szakmai elmélet aránya. Az iskola jó alapokat igyekszik adni, amelyre utóbb az üzemekben építik rá az éppen szükséges gyakorlati tudnivalókat, készségeket. Az egész rendszer az eddigi kísérletek után a kilencvenes évek elejére válhat általánossá.

A tervezet megvalósítása jelentősen emelné a magyar szakmai képzés színvonalát. Kérdés azonban, hogy megvannak-e, illetve a kilencvenes évek elejére meglesznek-e a reform megvalósításának feltételei. Ennek legfontosabb eleme a pedagógus pálya anyagi és erkölcsi megbecsüléseinek helyreállítása. Addig, míg az általános iskolai oktatás nem javul, nem fognak felkészül-

tebb tanulók a középiskolákba kerülni. Az általános iskolai oktatásnak pedig korszerű eszközök nélkül, a pálya társadalmi fontosságával arányban álló tanári fizetések nélkül nem javul a színvonala. Ameddig tantelemhiány van, pedagógushiány van, két-három műszakos tanítás van, negyven fős osztálylétszámok vannak, addig lényeges javulást nem lehet várni. Léteznek ugyan elképzelések a helyzet javítására, de ezek a népgazdaság majdani pénzügyi lehetőségeitől függenek. Nem szívesen mennek a pedagógusok a szakmunkásképzésbe tanítani, mert keveset fizetnek, a gyerekek tudatlanok és nehezen nevelhetők: a személyiség sokoldalú fejlesztése helyett némelyiket folyékonyan olvasni is ott kellene megtanítani.

Nyitott kérdés, hogyan alakul majd az oktatás irányítása, amely a vállalatok, a szaktárcák és a Művelődési Minisztérium közt oszlik meg. Már ma is vannak olyan jelenségek, hogy egy-egy vállalatnál csak az ott végzendő munkákra tanítják meg a fiatalokat. Például a DÉLÉP-nél főként belső, a DEMÁSZ-nál főként külső szereléssel foglalkoznak a villanyszerelő tanulók.

Egyelőre nem megoldott a szakoktatók felsőfokú képzése sem. Többségük a szakmához értő, de pedagógiai ismeretekkel nem rendelkező vállalati szakmunkások közül kerül ki. Egyelőre csak néhány tankönyv készült az úgynevezett integrált tantárgyakból, nem tudni, mennyire tanulhatók és a hagyományos képzett szaktanárok által mennyire taníthatók ezek.

A KNEB vizsgálata által elemzett mostani helyzetet mindenesetre változtatni kell, ám a reformokat csak akkor kísérni majd siker, ha a megfelelő feltételeket időben megteremtik hozzájuk.

Tanács István

Amihez tű és cérna kell...

... ezt mind csinálják a Minőségi Ruhajavító Szövetkezetben, Bővítés, szűkítés, cipzárvarrás, foltozás, mind-mind a profiljukba tartozik. Hozott anyagból szoknyát, blúzt is varrnak. Gazdaságilag hátrányos területen dolgoznak, a szolgáltatás, pláne az ilyen kis összegű lakossági munkák nem túl rentábilisak manapság. Összevételük 60 százaléka ebből jön össze, ha nem is fillérekből, de forintokból.

Nagy László felvételei

És jönnek a fiatalok

Hosszú-hosszú évek teltek el úgy, hogy a szakma népszerűtlenné látszott. Alig volt jelentkező, aki cipőipari szakmunkás szeretett volna lenni. Mostanra 40 fiatal is van a tanműhelyben. Miért? Törődnek velük. Erről győződtem meg a Minőségi Cipőgyár szegedi gyáregysége II. alapszervezetének jó hangulatú beszámoló taggyűlésén a minap. Tulajdonképpen azt a gondolatot fogalmazták meg a hozzászólók, amit igazából fontosnak tarthatunk: az ember felelős a jövőjéért. És ebből adódóan: a pártalapszervezet valamennyi tagja úgy érzi, és nem kevesen, majdnem 40-en vannak, hozzá kell járulniuk az ország boldogulásához. Jól tudják, hogy elsősorban gazdasági feladataikat kell teljesíteniük, növelniük kell a tőkés export mennyiségét, meg kell felelniük a szigorúbb követelményeknek, mert a vezető manapság már a minőség és az esztétika tekintetében is igényesebb, mint korábban volt.

Naponta körülbelül 8 ezer pár cipőt kell készítenie a gyár kollektívájának. Amerikába, az NSZK-ba

Pártfórum

és Svédországba szállítanak. Ahogy Garamvölgyi Antalné, a pártalapszervezet titkára fogalmazta beszámolójában: „A tőkés piacra betörni és ott megmaradni igen nehéz feladat. Ez a tény minden szervezeti egységtől, üzemtől, műhelytől több munkát kíván. Elég, ha csak azt említjük meg, hogy egy-két ezer páros kisszerűakat kell gyártani, meghozzá kétféle bőségben és tizenöt féle színben. A szállítási határidők igen szigorúak.

Valamennyi hozzászóló kritikus és önkritikus hangnemben beszélt. Örvendetes volt hallani, hogy a kommunista milyen komolyan gondolják azt, hogy hazánk felszabadulásának és XIII. pártkongresszus tiszteletére elindult munkaverseny eredményeket hozzon.

Az tapasztaltam, hogy ebben a gyárban mindenki dolgozni akar, s csak annyit kér, hogy a vezetők biztosítsák ehhez a megfelelő feltételeket. Példaként: a Vörös Zászló ne-

vű brigád (a tűzodében dolgoznak) két többlet kommunista műszakot is felvállalt.

Öt év munkájáról adott számot a pártalapszervezet. De igazából nem a múlttal, hanem a lehetséges jövővel foglalkozott mindenki. Valamennyi párttag tudja, hogy például kell mutatnia munkában és emberségben is ahhoz, hogy úrrá legyünk azokon a gondokon, amelyek most jellemzőek a magyar gazdaságra.

„Ahogy Kaczur Lajos, Belovai Antal és Maróti Ferencné is megfogalmazta: van ebben a kommunista kollektívában annyi erő, hogy magával tudja ragadni a többieket is. Egyre szigorúbb gazdasági feltételek között dolgozva is hiszik és tudják, hogy nemcsak magukért, hanem közös ügyeinkért is dolgoznak.

Erre a gyárra is jellemző: csökken a létszám, növekszik a munkagényes termékek aránya, s az is, hogy műszaki fejlesztésre nincs elegendő pénz. És ennek ellenére is vállalkoznak minden feladatukat teljesíteni. Nem kis dolog... Petri Ferenc

Életkörülményeink

A KSH felmérése

A Központi Statisztikai Hivatal reprezentatív felmérést készített a lakosság életkörülményeinek alakulásáról. A demográfiai és foglalkozási adatokon kívül a felmérés képet ad a munkakörülményekről, a lakókörnyezetről, lakásvizonyokról, a tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságról, a lakosság egészségi állapotáról, valamint az életmódot meghatározó számos más tényezőről. Az adatokból megállapítható, hogy a szellemi foglalkozásúak összetételében szembetűnő a nemek közötti

eltérés: a férfiaknak kevesebb mint egynegyede, a nőknek viszont 42 százaléka szellemi foglalkozású. A szellemi foglalkozású férfiak közül ugyanakkor minden negyedik, a nők közül csak minden tizedik tölt be vezető beosztást. Ez megerősíti azt a közkeletű nézetet, hogy a férfiak a szellemi pályát egyre inkább csak akkor választják, ha esélyt látnak valamilyen vezető poszt elérésére, illetve csak bizonyos fajta értelmiségi pályákra lépnek. Összességében — a vezető csoportot kivéve — a szellemi foglalkozások elnökesedése tapasztalható. A nemzedékek közötti összehasonlítás azt jelzi, hogy a fiatalabbak körében fokozottabb az elnökesedés folyamata. A munkásság körében szintén erőteljes a nemek szerinti rétegződés. A férfiak közt egyre több a szakmunkás, a nők azonban — a korábbiakhoz hasonlóan — elsősorban betanított munkásként dolgoznak. A segédmunkások közt csaknem ugyanannyi a férfi, mint a nő.

A munkavállalóknak összesen 7,4 százaléka dolgozik kötetlen munkaidőben, tehát részben maga osztja be idejét, választja meg, hogy a törvényes munkaidőn belül mikor dolgozik. Arányuk a felsőfokú végzettségű vezetők körében 28,4, az egyetemi, főiskolai diplomával nem rendelkező

vezetőkönél 17,4 százalék. A fizikai munkások közt csak 5,4 százalék, a termelőszövetkezeti tagok közt pedig 7,8 százalék a kötetlen munkaidőben dolgozók aránya.

Az adatok szerint az aktív keresőknek 69 százaléka egy, 11,3 százaléka kettő, 6,5 százaléka három, illetve négy műszakban, a többi úgynevezett osztott műszakban, vagy állandóan éjszaka dolgozik.

A munkába, illetve onnan hazautazás sok esetben jelentős időt vesz igénybe. A statisztika az utazási időt akkor tekinti megterhelőnek, ha az egyszeri — tehát vagy oda, vagy vissza — utazás háromnegyed óránál hosszabb. Az adatok szerint a munkavállalóknak csaknem 90 százaléka negyvenöt percnél rövidebb idő alatt ér munkahelyére.

A lakókörnyezet jellemző adataiból kitűnik, hogy a 15 évnél idősebb lakosságának 16,9 százaléka lakótelepeken, 20,5 százaléka városi családi házakban, 2,1 százaléka a gyárak környékén, 3,9 százaléka városi zöldövezetekben, 12,3 százaléka a hagyományos zárt beépítésű városrészekben, 34,7 százaléka a falvak központi részeiben él, a megkezdettek kisebb hányada pedig a faluközponttól távol, tanyán, illetve majorságban, különféle telepeken, kolóniákon lakik.

Honvédségi alakulat elismerése

Újabb kiemelkedő eredmény született a Magyar Néphadseregben meghirdetett szocialista versenymozgalomban, amely idén a hazánk felszabadulásának 40. évfordulója és a XIII. pártkongresszus tiszteletére tett vállalásokkal bővült. A harci és politikai kiképzés legjobbjai közül kitünt az egyik dunántúli alakulat, amelynek katonái elnyerték a „Magyar Néphadsereg kétszeres kiváló magasabb egysege” kitüntető címet. Ez a kitüntetés mindaddig egyedülálló a néphadsereg történetében; a parancsnokok és

a sorkatonák több évi kiemelkedő helytállással érték el azt.

A kitüntető címet pénteken Páczek József altábornagy, honvédelmi miniszterhelyettes adta át. Az ünnepségen részt vett Pap János, az országgyűlés honvédelmi bizottságának elnöke, Nyikolaj Szilcsenko vezérezredes, a Varsói Szerződés tagállamai egyesített fedérvesseri főparancsnokának magyarországi képviselője, valamint a megye és a helyőrség párt-, állami és mozgalmai szervezeteinek több vezetője. (MTI)